

Lärarhandledning – Håll koll!

7 september – 25 oktober 2015

Håll koll!

Den här perioden vill Kurre att ni hänger med ordentligt i nyhetsflödet. Samla på nyheter som ni tycker berör. Presentera nyheterna för varandra i klassen och diskutera varför och på vilket sätt de känns viktiga. Berätta för Kurre vad ni har diskuterat och visa exempel på de viktigaste nyheterna.

Lgr 11 Övergripande mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden
- kan använda kunskaper från de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska kunskapsområdena för vidare studier, i samhällsliv och vardagsliv,
- kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt,

Övergripande perspektiv

Även eleverna i de tidigaste skolåren snappar upp händelser och aktuella samhällsfrågor i olika medier. Genom att ta upp aktuella omvärldsfrågor i undervisningen får eleverna möjlighet att samtala om och reflektera kring förhållanden och händelser som upptar deras tankar och väcker känslor.

Enligt lärarutbildaren Göran Svanlid är fem förmågor "Big 5" vanligast i Lgr 11. Han anser att eleverna lättare kommer att nå målen om lärare i alla ämnen fokuserar på dessa:

- 1. Analysförmåga** Beskriver orsaker och konsekvenser. Föreslå lösningar. Förklara och påvisa samband. Se utifrån och växla mellan olika perspektiv. Jämföra: Likheter och skillnader, för- och nackdelar.
- 2. Kommunikativ förmåga** Samtala. Diskutera. Motivera. Presentera. Samtala. Diskutera. Motivera. Presentera. Uttrycka egna åsikter och ståndpunkter. Framföra och bemöta argument. Redogöra, formulera, resonera och redovisa. Värdera. Reflektera. Avgöra rimligheten.
- 3 Metakognitiv förmåga** Tolka. Värdera. Ha omdömen om. Reflektera. Lösa problem med anpassning till en viss situation, syfte eller sammanhang. Avgöra rimligheten. Välja mellan olika strategier. Pröva och ompröva.
- 4. Förmåga att hantera information** Söka, samla, strukturera/sortera och kritiskt granska information. Skilja mellan fakta och värderingar. Avgöra källors användbarhet och trovärdighet.
- 5. Begreppslig förmåga** Förstå innebörden av begreppen. Relatera begreppen till varandra. Använda begreppen i olika/nya sammanhang.

Länkar:

The Big Five

Skolvärlden - <http://skolvärlden.se/artiklar/fem-formagor-i-fokus>

UR - <http://www.ur.se/Produkter/178679-UR-Samtiden-Att-bedoma-larande-The-Big-Five-de-fem-formagorna-del-1>

Göran Svanlid i Pedagogiska Magasinet - <http://www.lararnasnyheter.se/pedagogiska-magasinet/2011/11/08/lagg-krutet-pa-big-5>

På sista sidan i den här lärarhandledningen hittar du förslag på gratistjänster på webben.

OBS! Deltagande klasser väljer själva hur de vill arbeta med temat **Håll koll**.
Lektionsförslagen nedan är endast avsedda som inspiration.

Basuppgift – Nyhetsbevakning

Ett genomgående arbetsätt för Presstationen 2015-2016 är nyhetsbevakning. Ni bestämmer själva hur ni vill arbeta och vilket fokus ni vill ha på era bevakningar. Kanske passar några av våra förslag nedan.

Med en regelbunden nyhetsbevakning växer elevernas nyfikenhet på omvärlden samtidigt som de tillägnar sig större insikter om samhället och dess funktioner.

När vi diskuterar innehållet i dagstidningen kan vi också passa på att fundera över hur nyheterna presenteras i text och bild samt på tidningarnas webbsidor.

Några centrala frågeställningar är: Vem säger vad och varför? Vad är åsikter och vad är fakta? Vilka är reporterns källor? Hur skiljer man redaktionell text från reklam? Vilket utrymme får olika nyheter?

Länk: [Så här kan du starta nyhetsläsningen med dina elever](#)

- Så funkar det

Tidningen kan ibland vara lika pedagogisk som den bästa lärare. Samla på nyheter där tidningen enkelt och begripligt förklarar något svårt.

- Vet du att ...

Håll utkik i tidningen efter spännande fakta, uppfinningar, ny forskning, rekord och annat som ni inte kände till tidigare. Gör en "Vet du att - lista" på det ni hittar. Skriv korta faktameningar.

- Skriv faktarutor

Ge bakgrund och kort information till intressanta nyheter. Gör faktarutor på samma sätt som journalister gör. Plocka fakta ur artikeln och/eller sök information i böcker och på nätet.

- "Man lär sig något nytt varje dag"

Gör veckocollage kring rubriken, "Man lär sig något nytt varje dag", och anslå dessa på en plats i skolan där många vistas.

- Tummen upp och tummen ner

Sortera de nyheter ni samlar på er och gör två listor som visar vad ni tycker. På "Tummen upp-listan" placerar ni nyheter som ni gillar och på "Tummen ner-listan" dåliga nyheter.

SAMTAL KRING NYHETER OCH UNDERLAG FÖR SKRIVNA KOMMENTARER

Dessa frågor kan vara till hjälp vid nyhetsbearbetningar.

- Vad handlar nyheten om?
- Varför angår det mig/oss?
- Vilken lösning föreslår jag/vi?
- Vem kan/ska lösa den?

TA HAND OM KLIPPEN OCH ELEVERNAS KOMMENTARER

Några förslag:

- Sortera och anslå de nyheter som ni talat om efter teman, t ex skola, sjukvård, trafik, miljö, teknik, hälsa med mera. Vad är eleverna mest/minst engagerade i?
- Tillverka nyhetsböcker, individuella, gruppvis eller klassens gemensamma. Klistra in nyhetsmaterialet och kommentarer.

REDOVISNING

Låt eleverna redovisa sina nyheter med kommentarer allt eftersom de är aktuella. Fokusera på samtal och diskussioner.

I nyhetsbevakningen får du som lärare också en uppfattning om elevernas intressen och specialkunskaper.

Lgr 11 Kunskapskrav i Samhällskunskap:

Godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3

Eleven kan ta del av enkel information i olika medier och samtala om elevnära samhällsfrågor genom att framföra synpunkter, ge kommentarer och ställa frågor.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett i huvudsak fungerande sätt och för enkla resonemang om informationens och källornas användbarhet.

1. SAMHÄLLSKUNSKAP

Vad berättar tidningen om våra liv?

Samla på nyheter från den stora och lilla världen. Låt klippen berätta hur olika våra vardagsliv kan se ut beroende på vem vi är och vad vi vill med våra liv. Försök förklara varför människor lever olika.

Lärrarhandledning

Yngre elever kan arbeta med bilder ur tidningar och skriva egna bildtexter. Äldre elever kan utgå från nyhetsartiklar som de sammanfattar och redovisar. Eleverna kan behöva hjälp med att förstå vad vi menar med "våra liv". Det kan exempelvis handla om:

- Bostad, mat och kläder
- Arbete och skola
- Våra pengar
- Kommunikationer
- Fritid och nöje
- Hälsa och vård
- Fest och högtid

Lgr 11 Kursplanen i samhällskunskap

SYFTE

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Lgr 11 Kunskapskrav i Samhällskunskap

Godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3

Eleven kan ta del av enkel information i olika medier och samtala om elevnära samhällsfrågor genom att framföra synpunkter, ge kommentarer och ställa frågor.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då enkla samband med enkla och till viss del underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med enkla resonemang och till viss del underbyggda argument

2. RELIGIONSKUNSKAP

Vad är ont och vad är gott?

Människor gör både bra och dåliga saker mot varandra. Leta exempel på goda och onda handlingar. Hur ska människor vara mot varandra och vad får vi inte göra? Visa Kurre vad ni har hittat och berätta vilka levnadsregler som ni tycker är viktiga.

Lärrarhandledning

Gå igenom elevernas exempel och diskutera hur de uppfattar det goda och det onda. Kom gemensamt fram till viktiga levnadsregler. Jämför med de stora världsreligionernas påbud och regler.

Lgr 11 Kunskapskrav i Samhällskunskap

Godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3

Eleven kan samtala om elevnära livsfrågor.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven kan föra enkla resonemang om vardagliga moraliska frågor och vad det kan innebära att göra gott. Eleven gör då reflektioner som i huvudsak hör till ämnet och använder några etiska begrepp på ett i huvudsak fungerande sätt.

3. HISTORIA

Kurres historiebok

Samla tidningsbilder på historiska platser och byggnader från dina trakter. När du hittat några tillverkar du "Kurres historiebok" med hjälp av tidningens bilder och dina bildtexter.

Lärrarhandledning

Här är vi lite osäkra på hur lätt eller svårt det är att hitta historiska bilder. Diskutera därför med eleverna vad som är en historisk byggnad eller plats. Hur gammal ska den vara för att kallas historisk? Det avgör ni! Tidningstexten är en bra källa till bildtexten, men uppmana eleverna att också söka sig till andra källor som kan ge mer fakta.

Lgr 11 Kursplanen i Historia:

SYFTE

Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet på historia och bidra till att de utvecklar kunskaper om hur vi kan veta något om det förflutna genom historiskt källmaterial och möten med platser och människors berättelser.

4. GEOGRAFI

Miljöbovar är vi allihopa

Håll utkik efter nyheter som är bra för oss men dåliga för miljön. Gör en sammanställning med rubriker och bilder. Berätta för Kurre.

Lärrarhandledning

Vi vill gärna ha snabba vägar att åka på, köpa billig el från kärnkraftverk, bygga tunnlar och gräva efter sand och andra naturtillgångar, trots att vi vet att vi påverkar miljön. Låt eleverna tycka till om sina nyheter. De kan exempelvis skriva PLUS för det som de tycker är bra och MINUS för det som de tycker är dåligt. Den här uppgiften bygger på kontinuerlig nyhetsbevakning eller att det finns en hög med dagstidningar att leta ur. Ju fler exempel eleverna hittar desto tydligare ser de att samhällsutveckling och hållbar utveckling inte alltid går hand i hand.

Lgr 11 Kursplanen i Geografi:

Centralt innehåll i årskurs 1-3

Att leva i närområdet

- Förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel mark, vatten och klimat.

Att leva i världen

- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och matvaror.

ÅRSKURS 4-6

Livsmiljöer

- Jordytan och på vilka sätt den formas och förändras av människans markutnyttjande och naturens egna processer, till exempel plattetektonik och erosion. Vilka konsekvenser detta får för människor och natur.

Miljö, människor och hållbarhetsfrågor

- Hur val och prioriteringar i vardagen kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling.

5. BIOLOGI

Lär Kurre om djur och växter

Läs notiser och artiklar om sådant som har med djur och växter att göra. Kurre tror att det blir massor av spännande läsning. Skriv faktameningar till nyhetstexterna. Kurre vill läsa alla.

Lärrarhandledning

Den här uppgiften bygger helt och hållet på nyttan av att läsa en dagstidning. Passa på att göra eleverna medvetna om begreppen ekosystem och näringskedjor, eftersom nyhetsvärdering ofta utgår från sådant som brister och är fel i samhället. Använd faktameningarna i frågesport och läxa.

Lgr 11 Kursplanen i Biologi:

SYFTE

Undervisningen i ämnet biologi ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om biologiska sammanhang och nyfikenhet på och intresse för att veta mer om sig själva och naturen. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att ställa frågor om naturen och människan utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Vidare ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av både systematiska undersökningar och olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor.

6. FYSIK

Energispaning

Energi behövs för att värma något, ge ljus och för att få saker att röra på sig. Spana efter bilder i tidningen som visar på sådant som behöver energi. Klipp ut/kopiera bilderna. Förklara vilken energi som behövs och hur man kan spara på den.

Lärrarhandledning

Innan eleverna sätts på energispaning kan det vara lämpligt med en genomgång av olika källor för förnybar och icke förnybar energi. Se länkförslagen nedan.

För att underlätta ett större urval av bilder kan det vara bra att eleverna är förtrogna med de tre energiformerna värme, ljus och rörelse.

Energispaningen kan också inriktas på vad tidningen skriver om energiutvinning. Hur utvinner vi energi idag? Vad kan bli verklighet i framtiden? Låt eleverna ta ställning till om respektive energiutvinning är hållbar för vår planet. Kanske kan eleverna själva utarbeta förslag på egna lösningar.

Länkar:

[Miljöportalen](#)

[Tekniska museet](#)

Lgr 11 Kursplanen i Fysik:

SYFTE

Genom undervisningen i ämnet fysik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- använda kunskaper i fysik för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle.

Centralt innehåll i årskurs 4-6

Fysiken i naturen och samhället

- Energins oförstörbarhet och flöde, olika typer av energikällor och deras påverkan på miljön samt energianvändningen i samhället.

7. BILD

Utse tidningens bästa förstasidesbild

Samla på tidningens ettanbilder. Diskutera bilderna och välj tillsammans den som klassen tycker är bäst. Visa Kurre vilken bild som vann och motivera varför.

Lärrarhandledning

Vi föreslår att ni tittar och samtalar om de bilder eleverna fastnar för utifrån denna bildanalys:

A. Vad ser du på bilden?

Samtala om vad man verkligen kan se i bilden alltså inte dolda budskap. Lägg märke till motiv, placering, ljus, skugga, vinkel, beskärning.

B. Vad känner du?

Samtala med eleverna om vilka känslor de får inför bilden. Varför skapar bilden olika känslor hos olika människor? Vad i bilden har väckt just de känslorna?

C. Vilket syfte finns med bilden?

Varför har fotografen tagit bilden så som han eller hon har gjort? Varför har tidningen valt att publicera bilden?

Denna bildanalys utvecklar elevernas bildseende och den kan också ge förslag på vad de kan skriva i sin motivering till bästa bild.

Vid tillfälle kan det vara lämpligt att diskutera upphovsrätt och bildetik med eleverna:

1. Vem äger bilden?
2. Visar bilden offer och/eller förövare?
3. Tror du att personerna vill vara med på bilden?

Länkar:

[Skolverket om upphovsrätt](#)

[Upphovsrätt för bilder](#)

Lgr 11 Kursplanen i Bild:

SYFTE

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur bildbudskap utformas i olika medier.

CENTRALT INNEHÅLL

I årskurs 1-3

Bildanalys

- Informativa bilder, till exempel läroboksbilder och hur de är utformade och fungerar.
- Historiska och samtida bilder och vad bilderna berättar, till exempel dokumentära bilder från hemorten och konstbilder.

i årskurs 4-6

Bildanalys

- Reklam- och nyhetsbilder, hur de är utformade och förmedlar budskap.

8. mediekompass.se

Lärrarhandledning

Varje vecka lägger mediekompass.se ut ett lektionsförslag som oftast utgår från en aktuell händelse. Välj gärna någon av dessa att arbeta med. Alla inleds med en "snackis" som länkas till en eller flera nyheter på nätet. Därefter ges förslag på en aktivitet och en fördjupning.

Länk:

mediekompass.se

IKT-resurser på webben

Det finns många gratisjänster på Internet som är användbara i skolan. Som regel krävs det att man registrerar sig för att få ett konto och därmed tillgång till tjänsterna.

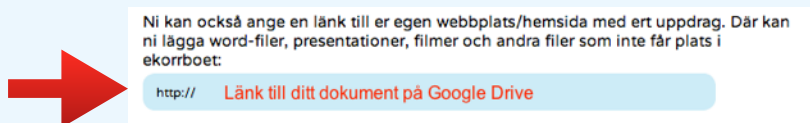
Google Drive

På [Google Drive](#) kan du skapa wordfiler eller presentationer som sedan kan publiceras direkt på webben. Du avgör själv vilka som ska kunna ta del av dina dokument.

<http://www.google.com/intl/sv/drive/apps.html>

När klassen lämnar sitt bidrag till Kurre finns det ett fält där länken till dokumentet på Google Drive kan skrivas in:

OBS! Det går inte att skicka in wordfiler direkt i Presstationens uppdrag.

YouTube

På [YouTube](#) kan du lägga upp filmer från mobiler, surfplattor eller datorer. Du avgör också här vilka som ska kunna se dina filmer.

<https://www.youtube.com/>

En närmare presentation av YouTube finns på:

<https://sites.google.com/site/presentationerverktyg/youtube>

Andra tips på webbresurser

Prezi - Ett verktyg för animerade presentationer

<https://prezi.com/>

Animoto - I animoto kan man göra filmer av stillbilder

<https://sites.google.com/site/presentationerverktyg/animoto>

Bambuser - Ladda upp filmer eller göra direktsändningar från mobil och surfplatta.

<http://bambuser.com/>

Voto - En svensk sida där man gratis kan göra omröstningar på nätet.

<http://voto.se/>

Haiku Deck - Presentationer på webben eller på iPad.

<http://www.haikudeck.com/p/0t8BzLcp43/the-fast-track-to-slide-stardom>

ShowMe - Presentationsverktyg för iPad. ([Se exempel från årskurs 2](#))

<http://www.showme.com/>

SlideShare - Gör presentationer och dela med dem du vill

[SlideShare](http://www.slideshare.net/) - <http://www.slideshare.net/>

SlideTalk - Gör egna bildspel och lägg till en elektronisk röst

slidetalk.net - <http://slidetalk.net/Home/Viewer?video=128371>

IKTSIDAN - Samarbeta & presentera

<http://iktsidan.com/beratta-redovisa/>

Presentationsverktyg - En samling webbresurser från Marie Linder

<https://sites.google.com/site/presentationerverktyg/home>